

Sygn. akt X Ca 220/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy X Wydział Cywilny Rodzinny

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Hanna Nowak
Sędziowie:	SO Małgorzata Koźmińska SO Anna Pochylczuk (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Małgorzata Sztuczyńska

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2014 r. w Bydgoszczy

na rozprawie sprawy

z powództwa I. S.

przeciwko M. S.

o uchylenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Szubinie z siedzibą w Nakle nad Notecią

z dnia 3 czerwca 2014 roku, sygnatura akt VII RC 227/13

1. oddala apelację,
2. zasądza ze Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Szubinie na rzecz adwokata J. U. – Kancelaria Adwokacka w N. – kwotę 129,65zł. zawierającą podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu za II instancję,
3. zasądza ze Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Szubinie na rzecz adwokata I. O. – Kancelaria Adwokacka w N. – kwotę 110,70zł. zawierającą podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu za II instancję.

Sygn. akt X Ca 220/14

UZASADNIENIE

Powód I. S. wniósł o uchylenie obowiązku alimentacyjnego na rzecz swojej byłej żony M. S. ustalonego na kwotę 400 zł miesięcznie. Wniósł także o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 3 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy w Szubinie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w Nakle nad Notecią (sygn. akt VII RC 227/13) w punkcie 1 oddalił powództwo I. S., a w punkcie 2 nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa Sąd Rejonowy w Szubinie VII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich w Nakle nad Notecią na rzecz adwokata I. O. kwotę 738 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Sąd Rejonowy ustalił, że wyrokiem z dnia (...)r. (sygn. akt (...)) Sąd Okręgowy w (...) rozwiązał małżeństwo I. S. i M. S. z winy obojga stron. W pkt 4 powyższego wyroku Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanej alimenty w kwocie 400 zł miesięcznie. Sąd zasądził także alimenty na rzecz małoletniego syna stron I. w wysokości 800 zł miesięcznie. Powyższy wyrok uprawomocnił się z dniem 21 stycznia 2013 r. Od tego czasu nie uległa zmianie sytuacja materialna obojga stron. Sąd Rejonowy ustalił też, że powód od wielu lat jest funkcjonariuszem Służby Więziennej i pracuje w Zakładzie Karnym w P.. Pozwana natomiast pobierała i pobiera rentę z tytułu niezdolności do pracy oraz zasiłek pielęgnacyjny na rzecz syna. Powód jest zatrudniony na stanowisku starszego oddziałowego i zarabia wraz z wszystkimi dodatkami do pensji średnio 2.800 zł miesięcznie. Dodatkowo pracuje w systemie konwojowym. W 2013 r. na żądanie pracodawcy powód 17 razy stawiał się do pracy poza służbą i poza jej rozkładem.

Powód mieszka wraz ze swoją siostrą, miesięczny udział w kosztach utrzymania mieszkania wynosi około 200 zł, ma zaciągniętą pożyczkę w banku oraz kasie zapomogowo-pożyczkowej, na wyżywienie powód przeznaczają około 600 zł miesięcznie, 100 zł na środki higieny i środki czystości, na zakup odzieży około 150 zł miesięcznie, dodatkowo ponosi koszty związane z zakupem leków. Powód chorował i leczył się u lekarza urologa i innych specjalistów, już w czasie toczącej się sprawy rozwodowej zażywał przepisane mu leki. Dodatkowo powód zażywa leki, które nie są zapisywane na receptę. Oprócz zasadniczego wynagrodzenia otrzymuje w ciągu roku także trzynastkę oraz mundurówkę, łącznie jest to kwota 3.000 zł. Sąd Rejonowy ustalił także, iż w 2003 r. M. S. po pęknięciu krwiaka śródmózgowego doznała wylewu krwi do mózgu w wyniku czego, doszło u niej do połowicznego niedowładu lewostronnego. Z tego powodu była kilkakrotnie hospitalizowana głównie w celu rehabilitacyjnym. Ze względu na stan zdrowia pozwana została uznana za osobę całkowicie niezdolną do pracy i do samodzielnej egzystencji. Stan ten trwa nadal, obecnie pozwana jest zdolna do samodzielnej egzystencji, jednakże całkowita niezdolność do pracy została orzeczona do dnia 31 marca 2015 r. Pozwana pozostaje bez zatrudnienia w związku z tym nie uzyskuje żadnego dochodu. Orzeczeniem z dnia 26 lutego 2013 r. lekarz orzecznik ZUS stwierdził u pozwanej całkowitą niezdolność do pracy. Pozwana cały czas pozostaje pod opieką lekarza neurologa i ortopedy. Chodzi na zabiegi, wykonuje samodzielnie ćwiczenia w domu. Pozwana została pozbawiona prawa do otrzymywania zasiłku pielęgnacyjnego. Aktualnie utrzymuje się z renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy w wysokości 700 zł miesięcznie, otrzymuje zasiłek pielęgnacyjny z MOPS na syna oraz świadczenie rehabilitacyjne łącznie około 300 zł miesięcznie. Powyższa kwota wystarcza pozwanej na zaspokojenie podstawowych potrzeb związanych z utrzymaniem takich jak zakup żywności i leków. Na zakup lekarstw miesięcznie przeznaczają kwotę około 300-400 zł miesięcznie dodatkowo ponosi koszty związane z dojazdami do lekarzy specjalistów. Za mieszkanie ponosi opłaty rzędu 450 zł miesięcznie w tym opłaty za media (prąd, gaz, woda). Otrzymywane przez pozwaną świadczenia nie wystarczają jej na pokrycie wszelkich usprawiedliwionych wydatków związanych z utrzymaniem.

Ponadto Sąd I instancji ustalił, że małoletni syn stron I. ma obecnie 14 lat. U syna stron wkrótce po urodzeniu zdiagnozowany został autyzm wczesnodziecięcy i z tego powodu wymaga on stałej opieki. U małoletniego zdiagnozowana została niepełnosprawność sprzężona – upośledzenie w stopniu umiarkowanym. Ponadto małoletni jest alergikiem i stwierdzono u niego astmę oskrzelową. Miesięczny koszt jego utrzymania kształtuje się na poziomie minimalnym około 800 zł miesięcznie. Małoletni choruje na autyzm i wymaga stałej i bezpośredniej opieki ze strony matki, gdyż nie jest on w stanie samodzielnie egzystować. Obecnie cały ciężar związany z wychowaniem syna spoczywa na pozwanej.

Na podstawie poczynionych ustaleń Sąd Rejonowy uznał, iż sytuacja tak powoda jak i pozwanej nie uległa zmianie od czasu wydania wyroku ustalającego obowiązek alimentacyjny na rzecz pozwanej, albowiem powód w swych zeznaniach sam przyznał, że obecnie zarabia więcej aniżeli w chwili orzekania rozwodu. Już w czasie sprawy

rozwodowej powód cierpiał na schorzenia urologiczne i leczył się u różnych lekarzy specjalistów, miał także zaciągnięte różnego rodzaju zobowiązania. Sąd, zatem za niewiarygodne uznał jego twierdzenia jakoby zaciągnięcie kolejnych zobowiązań bankowych było związane z koniecznością pozyskania dodatkowych środków na cele alimentacyjne.

Poza tym powód w przeciwieństwie do pozwanej jest całkowicie zdolny do pracy, może podejmować zatrudnienie w miarę możliwości także dodatkowe, nie przedłożył on bowiem orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z którego wynikałoby, że jest on choć w części niezdolny do pracy. Pozwana takiej możliwości nie ma, gdyż ma orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy do 31 maja 2015 r., co już czyni niemożliwym podjęcie przez nią dodatkowego zatrudnienia. Nie bez znaczenia jest również to, że to pozwana sprawuje całodobową opiekę nad chorym synem stron, który wymaga stałej i bezpośredniej opieki ze strony matki, co także czyni niemożliwym ewentualne podjęcie chociażby dorywczego zatrudnienia przez pozwaną, nawet w sytuacji gdyby umożliwiałby to stan jej zdrowia.

Reasumując zdaniem Sądu Rejonowego na podstawie analizy materiału dowodowego brak jest przesłanek do uchylenia alimentów, bowiem powód jest w stanie nadal alimentować pozwaną, a po stronie pozwanej nie zachodzi przesłanka braku wykazywania należytych starań pozwalających na samodzielne utrzymanie się. W ocenie Sądu I instancji po stronie pozwanej nadal istnieje stan niedostatku. Aktualnie utrzymuje się z renty w wysokości około 700 zł miesięcznie oraz alimentów na rzecz syna. Zdaniem Sądu Rejonowego zasądzona kwota alimentów na rzecz pozwanej mieści się w ramach możliwości zarobkowych i majątkowych powoda. Koszty jego utrzymania są zbliżone do tych, jakie ponosił w 2012 r., a jego wynagrodzenie jest wyższe od tego, jakie uzyskiwał w 2012 r. Okoliczność, że powód ponosi koszty związane zakupem leków nie może zdaniem Sądu mieć wpływu na zaniechanie przez niego partycypowania w kosztach utrzymania byłej żony, która także z uwagi na liczne schorzenia zmuszona jest do zażywania kosztownych lekarstw, rehabilitacji i konsultacji medycznych. W przeciwieństwie do powoda nie jest ona jednak w stanie własnymi siłami pozyskiwać środków na zaspokojenie swych usprawiedliwionych potrzeb.

Sąd I instancji podkreślił przy tym, że I. S. nie ma orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, nie złożył wniosku w tym przedmiocie. Powód, co prawda wykazywał, że jest zmuszony do ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z koniecznością stawienia się u pracodawcy poza służbą, wyjazdy te jednak nie mają charakteru stałego i są raczej okazjonalne i sporadyczne. Nie ulega wątpliwości fakt, że pozwana zmuszona jest ponosić dodatkowe koszty związane z dojazdami wraz z synem na rehabilitację i do lekarzy specjalistów. Nie może korzystać ze środków masowej komunikacji, gdyż cierpiący na autyzm syn jest agresywny, wykazuje niekontrolowane zachowania, nad którymi pozwana nie jest w stanie zapanować. Sąd dokonując powyższych ustaleń, wziął także pod uwagę wzrost cen, jaki nastąpił od czasu ostatniego ustalenia renty alimentacyjnej. Dotyczy on w takim samym stopniu obu stron postępowania. Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że nieudowodnienie przez powoda zmiany sytuacji materialnej po jego stronie od czasu ustalenia obowiązku alimentacyjnego na rzecz pozwanej skutkować musi oddaleniem powództwa w tym zakresie. W szczególności do nich nie sposób zaliczyć powoływanych przez powoda schorzeń, które po pierwsze istniały już w toku prowadzonej sprawy rozwodowej, po drugie nie wpływają one w żaden sposób na zdolność do pracy powoda.

Powyższe rozstrzygnięcie zaskarżył w całości powód. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

- naruszenie prawa materialnego przez błędne przyjęcie i wykładnię art. 60 § 1 i art. 135 § 1 k.r.i.o., że na tej podstawie pozwana, w obecnej sytuacji finansowej i prawnej, nadal zachowuje prawo do otrzymywania od powoda renty alimentacyjnej zasądzonej w wyroku rozwodowym,
- błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzekania w sprawie, jedynie na podstawie jednostronnych wywodów strony pozwanej z pominięciem twierdzeń strony powodowej, a polegający na nie uwzględnieniu wszystkich istotnych dla sprawy okoliczności, w tym wydatków ponoszonych przez powoda i okoliczności związanych z jego warunkami pracy,

- obrażę prawa procesowego – art. 232 k.p.c. przez nie zobowiązanie pozwanej do przedłożenia dowodów na poparcie swoich twierdzeń, w zakresie wydatków oraz na błędnym oparciu ustaleń, na dokumentach nie związanych bezpośrednio z osobą pozwanej.

W rezultacie wskazując na powyższe wniósł o:

- zmianę zaskarżonego orzeczenia przez wydanie wyroku zgodnie z wnioskami pozwu,

względnienie:

- o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania,

- o obciążenie pozwanej kosztami postępowania w apelacji,

- o zasądzenie pełnomocnikowi powoda adwokackich kosztów zastępstwa procesowego w apelacji wg norm przewidzianych.

Jednocześnie w 4 lipca 2014 r. powód podniósł między innymi, że żyje w niedostatku, natomiast pozwana żyje ponad stan, uzyskując środki finansowe z jego pracy.

Pozwana w odpowiedzi na apelację wniosła o:

- oddalenie apelacji jako oczywiście bezzasadnej,

- zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania odwoławczego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego, według norm przepisanych, albowiem nie zostały, one uiszczone ani w całości, ani w części.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powoda nie jest uzasadniona, a jej zarzutów obrazy prawa procesowego i materialnego nie można podzielić. Rozstrzygnięcie Sądu Rejonowego jest prawidłowe. Podzielić należy także motywy, jakimi się Sąd ten kierował.

Wbrew zarzutom skarżącego w niniejszej sprawie zasada z art. 232 k.p.c. nie została naruszona, gdyż materiał dowodowy i poczynione na jego podstawie ustalenia dokonane zostały przez Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy i brak jest podstaw do podzielenia stanowiska apelującego co do jego nieprawidłowości. Sąd Rejonowy przeanalizował dowody, stosując dyrektywy z art. 233 § 1 k.p.c. i ocenił ich wiarygodność według własnego przekonania opartego o wszechstronną analizę zebranego materiału, zasady logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Wnioski wyprowadzone zaś z analizy dowodów nie budzą żadnych zastrzeżeń Sądu Okręgowego.

Wbrew twierdzeniom skarżącego Sąd Rejonowy czyniąc ustalenia w przedmiotowej sprawie uwzględnił sytuację majątkową i zawodową powoda. Z uzasadnienia Sądu I instancji wynika bowiem jednoznacznie, że „koszty jego utrzymania są zbliżone do tych jakie ponosił w 2012 r., a jego wynagrodzenie wyższe...I. S. nie ma orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, nie złożył wniosku w tym przedmiocie. (....) powód co prawda wykazywał, że jest zmuszony do ponoszenia dodatkowych kosztów związanych z koniecznością stawienia się u pracodawcy poza służbą, wyjazdy te jednak nie mają charakteru stałego i są raczej okazjonalne i sporadyczne” (vide k. 257 uzasadnienia Sądu Rejonowego). Tym samym nie sposób uznać za skarżącym, że zabrakło jednoznacznych ustaleń Sądu co do zakresu ponoszonych przez powoda wydatków i okoliczności związanych z warunkami jego pracy. Dokonana zaś w tym zakresie ocena dowodów zarówno osobowych jak i dokumentów prywatnych była wszechstronna, obiektywna i rzetelna.

Jak słusznie zauważył Sąd Rejonowy podstawą wydanego w niniejszej sprawie wyroku jest art. 138 k.r.i.o. który stanowi, że w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Zmiana stosunków musi dotyczyć okoliczności, od których zależy istnienie i zakres obowiązku

alimentacyjnego. Jeżeli, alimenty zostały ustalone wyrokiem Sądu, podstawą powództwa z art. 138 k.r.i.o. może być zmiana stosunków, ale tylko taka, która wystąpiła już po uprawomocnieniu się wyroku, którym zasądzono alimenty (vide - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25.05.1999 roku sygn. akt I CKN 274/99).

Sąd pierwszej instancji zasadnie, więc uznał, że od czasu uprawomocnienia się wyroku, w którym ustalona została wysokość obowiązku alimentacyjnego powoda wobec jego byłej żony nie nastąpiła żadna istotna zmiana sytuacji zarówno po stronie powoda jak i pozwanej. Przede wszystkim podkreślić należy, że bilans potrzeb pozwanej jako osoby mającej orzeczoną całkowitą niezdolność do pracy do dnia 31 maja 2015 r. i możliwości materialnych powoda oraz porównanie go ze stanem z chwili orzekania o istnieniu obowiązku alimentacyjnego powoda, jednoznacznie potwierdza konieczność dalszego przyczynienia się powoda do zaspokojenia usprawiedliwionych potrzeb pozwanej, a tym samym do kontynuowania powstałego przez zawarcie małżeństwa obowiązku wzajemnej pomocy w zakresie utrzymania. Wbrew twierdzeniom apelacji, powód nie wykazał, by jego obecna sytuacja majątkowa pogorszyła się na tyle, by uchylić jego obowiązek alimentacyjny względem jego byłej małżonki. Wręcz przeciwnie, ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że I. S. zarabia więcej niż w chwili orzeczenia rozvodu, a jego twierdzenia, co do jego rzekomego ubóstwa i wzrostu kosztów jego utrzymania, pozostają bez żadnego znaczenia dla wykazania zmiany stosunków na podstawie art. 138 k.r.i.o., gdyż w taki samym zakresie pozwana będąca osobą schorowaną również zmuszona jest wydatkować znaczne kwoty na zakup środków farmakologicznych, konsultacje i inne zabiegi medyczne. Nie bez znaczenia, jest także okoliczność, że pozwana sprawuje opiekę nad chorym na autyzm synem stron. Opieka ta wymaga dużo zaangażowania, poświęcenia i cierpliwości ze strony pozwanej.

W świetle powyższego uznać należało, iż możliwości zarobkowe i majątkowe powoda, od czasu ustalenia renty alimentacyjnej, nie zmniejszyły się na tyle by pozytywnie ustosunkować się do żądania uchylenia jego obowiązku alimentacyjnego. Jako takie, więc pozwalają na pokrycie potrzeb pozwanej na dotychczasowym poziomie, bez uszczerbku dla jego własnego utrzymania.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd II instancji apelację powoda oddalił (pkt 1), zasądził ze Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Szubinie na rzecz adwokata J. U.- Kancelaria Adwokacka w N. – kwotę 129, 65 zł, zawierającą podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu za II instancję (pkt 2), zasądził ze Skarbu Państwa Sądu Rejonowego w Szubinie na rzecz adwokata I. O. – Kancelaria Adwokacka w N. – kwotę 110, 70 zł zawierającą podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu za II instancję (pkt 3).